

Baantjer Inc.

Moord op een chirurg

De Fontein

1

Jaap Rosmuller heeft Mozart in zijn hoofd. Hij is ermee wakker geworden en onder de douche en tijdens het ontbijt, dat hij staande bij het aanrecht nuttigde, heeft hij geen enkele moeite gedaan de muziek kwijt te raken. Sterker nog: af en toe humt hij zachtjes mee.

Met verende pas loopt hij over het Rembrandtplein. Het leven is mooi als de zon schijnt en je gedachten opgevrolijkt worden door zulke muziek. Hij schenkt geen aandacht aan de mensen en het verkeer om hem heen, het gepraat en geschreeuw, de motoren van de auto's en het gerinkel van de trams.

Zijn vader speelde vroeger Mozart op een oude piano. Al sinds zijn vroege jeugd kent Jaap deze melodieën, die zelfs bij de eerste keer dat hij ze hoorde al een merkwaardige vanzelfsprekendheid hadden. Alsof ze gewoon zo moesten zijn. Alsof die muziek er altijd al was geweest en door de geniale componist alleen maar ontdekt hoefde te worden.

Met een zwierig gebaar biedt Jaap voorrang aan een jonge vrouw die een kinderwagen voor zich uit duwt. Ze schenkt hem een vermoeide glimlach als dank. Zijn mondhoeken krullen omhoog. Hij voelt zich een bevoorrecht mens.

Moet je toch eens zien, houdt hij zichzelf voor: je hebt je studie dan wel niet afgemaakt, maar je hoeft je door niemand de wet te laten voorschrijven. Je doet je klusjes wanneer jou dat uitkomt, je kunt zo laat opstaan als je wilt en je hoeft je leven niet te verpesten met een kantoorbaan, een gezin en een hypotheek.

Bijna medelijdend kijkt hij naar de mensen in de winkels en op straat, die allemaal haast lijken te hebben. Ze lopen zich de benen uit hun lijf, alleen maar om geld te verdienen. Jaap heeft nooit veel geld, maar hij heeft ook niet veel nodig. Een uitkering heeft hij nooit gewild, want zoiets schept alleen maar verplichtingen. Hij leeft sober. Soms stoppen zijn vrienden hem weleens wat toe, maar eigenlijk houdt hij zich in leven met zijn klusjes.

Die klusjes bestaan meestal uit schoonmaakwerk. Als hij de huur van zijn kamertje moet betalen of andere kosten heeft, werkt hij een paar dagen achter elkaar als oproepkracht bij het schoonmaakbedrijf waar een oude studievriend hem geïntroduceerd heeft. Zijn dagelijkse boodschappen – shag, bier, een halfje bruin en veel verse groenten en fruit – bekostigt hij van de wekelijkse schoonmaakuurtjes bij een paar vaste adressen.

Nu is hij op weg naar zijn favoriete adres, waar hij twee keer per week schoonmaakt. Het werk stelt niet veel voor: stofzuigen, de vaat wegwerken, de wc en de badkamer schoonmaken, eens per week de planten water geven en wat soppen, en maandelijks de ramen lappen. Daarvoor krijgt hij wekelijks vier uur uitbetaald, voor het hoogste tarief dat hij ooit ergens heeft gekregen.

Jaap was erg blij toen hij dit baantje via via kreeg. De man die hem inhuurde, had hem uitgenodigd voor een gesprek. Hij stelde zich voor als Val en hij bleek het appartement hooguit een paar nachten per week te gebruiken. Het honorarium stelde hij zelf voor; terwijl Jaap nog van de prettige schrik aan het bekomen was, verbond de man daar direct een aantal voorwaarden aan.

Hij wilde niet gestoord worden als hij zelf in het appartement was, dus mocht Jaap nooit voor tien uur 's ochtends of na vijf uur 's middags komen, en ook niet in de weekends. Het schoonmaakhonorarium zou hij maandelijks overmaken op een door Jaap te openen bankrekening, tezamen met een rui-

me onkostenvergoeding voor schoonmaakmiddelen, die Jaap zelf zou moeten aanschaffen. Ongevraagd betaalde hij een stevig voorschot in cash.

Jaap had niet kunnen geloven dat zoiets geweldigs hem overkwam. Het werk stelde niets voor en hij werd naar zijn gevoel zwaar overbetaald. Maar het mooiste was: de man was door de week overdag nooit in zijn appartement. En dat appartement was ronduit geweldig.

De inrichting was niet overdadig, maar van een luxe kwaliteit die Jaap nooit zelf had ervaren. De ruime badkamer bevatte twee wastafels, een jacuzzi en een aparte douche. In de slaapkamer stond een kingsize bed. De grote woonkamer was voorzien van een hoogpolig tapijt, een enorme L-vormige bank, een luie stoel en een eethoek bij een prachtige open keuken.

Aan de muur tegenover de luie stoel hing een breedbeeldtelevisie, waarop Jaap inmiddels honderden digitale films bekeken had. Maar het meest fantastische was wel de muziekinstallatie, die van absolute topkwaliteit was. Als je in de luie stoel ging zitten, een van de cd's uit de collectie van de man opzette en je ogen sloot, was het net alsof je midden in een concertzaal zat. Zo zuiver was het geluid.

Natuurlijk sliep Jaap thuis en bleef hij in het weekend weg, maar op vrijwel alle andere dagen van de week bracht hij minimaal een paar uur door in het prachtige appartement. Daar had hij niet alleen veel meer ruimte dan op zijn kleine, helemaal volgebouwde kamertje, maar kon hij ook een luxeleven leiden dat hij simpelweg niet gewend was.

Mozart blijft door zijn hoofd spelen. Straks, als hij in het appartement is, zal hij eerst het tweede pianoconcert op zetten, beslist hij. Dat is een van zijn favorieten. Hij glimlacht al bij het vooruitzicht. Een passerend ouder echtpaar kijkt hem verbaasd aan, alsof er iets mis is met hem. Stakkers, zegt hij in zichzelf: de meeste mensen zijn zo afgestompt, dat ze het vreemd vinden als iemand een beetje lol in zijn leven heeft.

Bij de Utrechtsedwarsstraat steekt hij over en haalt zijn sleutelbos uit zijn zak. Het duurt even voordat hij de vertrouwde deur kan openen, omdat een bejaarde man met zijn teckel de doorgang verspert. Zonder zich te ergeren wacht Jaap tot hij erdoor kan. Vanaf het Frederiksplein trekt een tram op, waardoor een automobilist die vanuit het centrum komt vol op zijn rem moet gaan staan.

Jaap kijkt niet eens om. Geroutineerd doet hij de deur open, waarna hij vrolijk fluitend de trap beklimt. In het gangetje hangt hij zijn jas op aan de kapstok. Dan loopt hij door naar de zijdeur van de keuken. Hij kiest een cupje uit de altijd rijk voorziene bak en maakt een kop wienermelange voor zichzelf in het glanzende koffieapparaat op het kookeiland.

Hij heeft er echt zin in. Vandaag hoeft hij niet schoon te maken, dus kan hij zich beperken tot muziek luisteren en films kijken. Het enige waar hij rekening mee hoeft te houden, is dat hij om vijf uur uit het appartement moet zijn en de boel netjes achterlaat.

Opgewekt neuriënd loopt hij de woonkamer in. Ineens staat hij stil. Hij kan niet voorkomen dat er door de schrik een golf hete koffie over zijn hand loopt. Luid vloekend zet hij de mok neer op de eettafel en dept zijn gloeiende hand met zijn zakdoek.

Ondertussen kan hij zijn ogen niet afhouden van de man die midden in de kamer half over de lage salontafel hangt. Het is Val, dat ziet Jaap meteen, hoewel de hele zijkant van het hoofd van de man een bloederige massa is. Op zijn gezicht, zijn witte overhemd, het tafeltje en een groot stuk van het hoogpolige tapijt zit een bruinrode korst van opgedroogd bloed.

Jaap moet een braakneiging onderdrukken. Hij houdt zijn zere hand tegen zijn buik en kijkt ongelovig naar zijn dode opdrachtgever. Dan dringt langzaam het besef tot hem door. Hij sluit zijn ogen en kreunt: 'O, nee! Mijn mooie appartement!'

2

‘Waar ben je nou? Of ben je stiekem alweer weggegaan?’

In het kleine keukentje van zijn ouderlijk huis zet Hendrick Zijlstra het gas van een van de pitten van het fornuis lager en loopt balend de kamer in.

‘Wat is er nou, ma? Ik sta soep voor je op te warmen.’

De oude vrouw leunt achterover in de kussens die tegen de armleuning van het bankstel zijn opgestapeld. Ze brengt de rug van haar hand naar haar voorhoofd. Daardoor glijdt de deken die over haar in pyjama gehulde lijf ligt, langzaam op de grond. Ze doet geen moeite om hem tegen te houden, maar kreunt vervaarlijk.

‘O, ik dacht dat je al weg was. Zoals altijd.’

Met moeite houdt Zijlstra een scherp antwoord binnen. Hij loopt naar haar toe en drapeert de deken weer over zijn moeder heen.

‘Zo, en nou lekker blijven liggen, hè. Dan maak ik de soep even af.’

‘Soep?’ Haar stem klinkt klaaglijk en ze blijft haar hand tegen haar voorhoofd houden. ‘Het zal wel weer van die goedkope zoute rotzooi uit een pakje zijn. Je hebt nooit iets voor me over.’

‘Natuurlijk niet!’ roept Zijlstra verontwaardigd.

De soep komt uit een blik, maar dat hoeft zij niet te weten.

‘Ik zou je toch nooit soep uit een pakje voorzetten, ma?’

Terwijl hij naar de keuken beent, roept ze hem na. ‘Ik weet niet of ik kan eten, hoor. Ik voel me nog zo zwak. Zo zwak...’

‘Kom op, ma, stel je niet zo aan! Je hebt alleen maar een griep-je.’

‘Dat zeg jij!’

‘Ja, en dat zegt dokter Mulder ook.’

‘Die jonge arts? Wat weet die er nou van? Een vrouw alleen, en op mijn leeftijd...’

‘Nou moet je echt ophouden, ma. Anders brandt de soep aan.’

Het lukt hem wonderwel om de kamer uit te komen zonder dat ze verder tegengas geeft. In de keuken brengt hij de soep aan de kook, waarna hij een grote soepkom halfvol schept. Uit de broodtrommel pakt hij een paar sneden brood, die hij diagonaal doorsnijdt en naast de kom op een schotel legt.

Dan brengt hij de dampende soep de kamer in en zet die op de tafel bij de bank.

Terwijl hij een soeplepel uit de buffetkast pakt, hoort hij haar stem achter zich zeggen: ‘Als jij vroeger ziek was, perste ik altijd een sinaasappeltje voor je uit. Of nee: twee sinaasappels en een halve citroen. Dan was je zó weer beter.’

Zijlstra haalt diep adem voordat hij zich omdraait en haar met een geforceerde glimlach de lepel aanreikt.

‘Kijk eens, ma. Eet nou maar eerst je soep, dan voel je je vast een stuk beter.’

‘Ik weet het niet, jongen. Beter worden doe je niet meer zo makkelijk als je zo oud bent als ik.’

Hij trekt een stoel bij en knikt haar bemoedigend toe. ‘Je soep wordt koud, ma.’

‘Ik wil hem ook niet zo warm.’

Ze breekt een stukje brood af, stopt dat in haar mond en verslikt zich prompt in een kruimel. Door het hoesten loopt ze helemaal paars aan.

Zijlstra klopt op haar rug en als het hoesten aanhoudt haalt hij snel een glaasje water.

‘Het brood is ook zo droog,’ zegt ze moeizaam als ze weer een beetje op adem is.

‘Je moet het ook samen met je soep opeten, ma.’

‘Maar je weet best dat die soep veel te heet voor me is, jongen.’
‘Inmiddels niet meer, ma. Inmiddels niet meer.’

Kreunend en steunend komt zijn moeder een stukje overeind, zodat ze de schotel met de soepkom kan oppakken. Voorzichtig lepelt ze enkele moleculen soep naar binnen, waarna ze keurend door de kom roert.

‘Hm, niet slecht,’ moet ze toegeven. ‘Maar die balletjes zijn van de fabriek.’

‘Als je ze niet lust, laat je ze gewoon liggen, ma.’

‘En dan geen vlees eten, zeker? Ik moet aansterken, jongen.’

‘Ja, ma.’

Hij is dolblij als de stilte in de kamer plotseling wordt opengereken door de ringtoon van zijn mobiel.

‘Ogenblik,’ zegt hij tegen zijn moeder en staat op.

Na een paar woorden gewisseld te hebben, verbreekt hij de verbinding en meldt: ‘Sorry, ma, ik moet weg.’

‘En ik dan?’ vraagt ze verontwaardigd.

‘Het spijt me. Je wist dat ik dienst had.’

‘Wat is er dan zo dringend?’

‘Er is blijkbaar iemand die er nog erger aan toe is dan jij.’

‘Hoe bedoel je?’

Hij staat op en trekt zijn jack aan, dat hij over een stoel in de eetkamer had gehangen.

‘Een lijk in de Utrechtsestraat.’

‘Hè, bah, zulke dingen wil ik helemaal niet weten.’

‘Dan moet je er niet naar vragen,’ antwoordt hij laconiek en kust haar op haar voorhoofd. ‘In ieder geval sterkte, ma. Blijf maar lekker liggen. Astrid heeft beloofd dat ze vanavond nog even naar je komt kijken.’

‘Je zus past veel beter op je arme zieke moeder dan jij,’ moppert ze. ‘Jij zit altijd alleen maar te wachten tot je weer weg kunt.’

‘Ik moet gaan, ma,’ zegt hij bij de deur. ‘Beterschap, en tot gauw.’ Opgelucht haast hij zich door de gang, de voordeur uit en zet zijn petje op.

Zodra ze hoort dat de deur dichtslaat en dat zijn snelle voetstappen verdwijnen, gaat zijn moeder rechtop zitten. Ze pakt de afstandsbediening en zet de televisie aan. Dan neemt ze een stuk brood, doopt het in de soep en werkt dat met waar-derend gesmak naar binnen.

3

Zijlstra parkeert zijn oude Audi volkomen illegaal naast het voetpad van het parkje op het Frederiksplein, wat hem op een verwijtende blik van een moeder met een wandelwagen komt te staan. Op een holletje draaft hij naar de Utrechtsestraat, waar al twee politiewagens met zwaailichten op de stoep aangeven waar hij moet zijn. Een tram rijdt er stapvoets langs.

Drie agenten houden vanachter rood-witte linten de nieuwsgierigen op een afstand. Een van hen herkent Zijlstra, houdt het lint voor hem omhoog en wijst op een openstaande voordeur.

Boven aan de trap staat een geüniformeerde agent. Zijlstra doet zijn petje af, laat zijn identificatiekaart zien en mag door, de woonkamer in.

Daar is de technische recherche inmiddels volop bezig allerlei details te fotograferen. Zijlstra verbaast zich allang niet meer over de enorme hoeveelheden foto's die de TR maakt. Het is hem al diverse keren gebeurd dat hij in de loop van een onderzoek met behulp van het overvloedige fotomateriaal aanwijzingen wist te vinden waar hij aanvankelijk totaal aan voorbij was gegaan.

'Shoot your way in, shoot your way out', heeft hij een ervaren technisch rechercheur ooit horen zeggen tegen een collega in opleiding: 'Bij iedere tussenstap moet je foto's maken. Dan weet je naderhand altijd precies wat er mogelijkwijs veranderd is op een plaats delict. Want als ergens een lijk ligt, ban-

jert iedereen zomaar dwars door allerlei sporen heen, vaak zonder dat ze het zelf in de gaten hebben.'

Bij het bebloede lichaam dat half over de salontafel hangt, ziet Zijlstra de vertrouwde, brede gestalte van zijn collega en mentor Oscar Graanoogst. Naast de Surinaamse adjudant hurkt de lange, magere lijkschouwer Bertels.

'Ha, Oscar, ha, Bertels,' groet Zijlstra.

Graanoogst groet terug met een vriendelijk knikje, maar de lijkschouwer haalt een hand door zijn stugge haar en bromt: 'Zo, meneer Zijlstra. Zoals gewoonlijk bent u weer als laatste ter plaatse.'

Zijlstra, die nog niet zo lang geleden de schimpscheuten van zijn moeder te verduren heeft gekregen, is ditmaal echter niet op de kast te krijgen.

'In ieder geval op tijd om jouw bevindingen uit de eerste hand te kunnen vernemen, Bertels,' zegt hij goedgehumeurd. 'Vertel het maar, ik ben er helemaal klaar voor.'

De benige man kijkt even op van zijn werk. 'Nee maar, wat een vrolijkheid, zo midden op de dag. We zouden bijna vergeten dat hier een dood mens ligt.'

'Valentijn Bredero, om precies te zijn,' vult Graanoogst snel aan, om te voorkomen dat de gebruikelijke stekeligheid tussen de twee mannen verder aanwakkert. '46 jaar oud. Chirurg.'

'Welja,' Zijlstra kijkt om zich heen. 'En hij woont hier? Een mooi appartement, hoor, daar niet van. Maar is het niet wat klein voor een chirurg?'

Graanoogst houdt een portefeuille omhoog. 'Dit zat in zijn jasje, aan de kapstok. Volgens zijn papieren woont hij in Bloemendaal. Maar deze woning is blijkbaar ook van hem.'

'Weet de familie al dat hij dood is?' vraagt Zijlstra.

'Nog niet,' zegt Graanoogst. 'Daar moeten we straks langs. En we moeten ook even praten met de man die het lijk hier gevonden heeft, ene Rosmuller. Die heb ik alvast naar het bureau laten brengen. Hij was nogal van streek.'

Zijlstra knikt. 'Weten we al hoe deze chirurg om het leven is gekomen? En wanneer?'

'Ik neem aan dat die vragen voor mij bedoeld zijn?' vraagt Bertels scherp. 'Dan kunt u me ook rechtstreeks aanspreken, meneer Zijlstra.'

'Sorry, hoor.' Zijlstra heft verontschuldiging zijn handen. 'Ik wist niet dat je kwaad werd. Maar kun je ons inderdaad iets vertellen over de doodsoorzaak en het tijdstip van overlijden, Bertels?'

De lijkschouwer staat op en trekt zijn plastic handschoenen uit. Omdat hij aanzienlijk langer is dan Zijlstra, gaat hij expres iets te dicht bij hem staan.

'Jazeker. De heer Bredero is om het leven gekomen doordat hij hard tegen zijn hoofd geslagen is met een stomp voorwerp. Die klap heeft direct een schedelbreuk en hersenletsel veroorzaakt, dus er moet behoorlijk hard geslagen zijn. Hij moet onmiddellijk buiten bewustzijn zijn geweest. Als hij daarna nog geleefd heeft, kan dat nooit lang hebben geduurd. Maar dat zal nader onderzoek moeten uitwijzen.'

'Oké,' zegt Zijlstra. 'En wanneer heeft iemand hem die klap toegebracht?'

Bertels trekt een zuinig gezicht. 'Minder dan vierentwintig uur geleden. Ik kan het nog niet met zekerheid vaststellen, maar hou het er voorlopig op dat het gisteravond geweest zal zijn. Met een paar uur speling.'

Graanoogst bedankt de lijkschouwer omstandig en kijkt dan om zich heen. 'Zie jij hier iets wat als moordwapen gediend kan hebben?'

'Dat is jullie werk,' zegt Bertels beslist. 'Maar het moet iets hards zijn. En er zal beslist wat bloed op hebben gezeten.' Hij loopt naar de deur. 'Als de heren me willen excuseren. Het is hier gezellig, hoor, maar ik heb nog werk te doen.'

'Wanneer krijgen we de gegevens?' wil Zijlstra weten.

'Aan het eind van de middag moet ik de eerste resultaten voor jullie hebben. Ik bel wel.'

Bij wijze van groet steekt Bertels zijn hand op en verlaat de kamer.

‘Ga je mee naar het bureau?’ vraagt Graanoogst.

Zijlstra schudt zijn hoofd. ‘Eerst hier nog even rondkijken.’

Dat vermoedde Graanoogst al. Zijn collega probeert meestal de sfeer op een plaats delict op te pikken, zoals hij dat noemt. Blijkbaar heeft hij dat nodig voor zijn onderzoek. Maar omdat Zijlstra’s inlevingsvermogen en scherpe intuïtie al vaak tot een doorbraak in moordzaken hebben geleid, is Graanoogst lang geleden opgehouden daar grapjes over te maken.

‘Dan ga ik alvast praten met die getuige, want die zit te wachten,’ meldt hij. ‘Haal je me straks op bij het bureau? Dan gaan we samen naar Bloemendaal.’

Zijlstra knikt, terwijl hij al bedachtzaam om zich heen kijkt. Zijn blik blijft even hangen op een ingelijste poster van Bianca Castafiore, de weinig welluidende operazangeres uit de Kuifje-strips. Dan gaan zijn ogen langs de rest van de inrichting van de luxe flat.

‘Ja, dat is goed. Tot zo.’

Terwijl Graanoogst zijn jas aantrekt, merkt Zijlstra op: ‘Volgens mij kunnen we ervan uitgaan dat de heer Bredero zijn moordenaar gekend moet hebben.’

‘Hoezo?’ vraagt Graanoogst.

Zijlstra wijst. ‘Als je kijkt naar het bloedspattenpatroon, dan zie je dat de moordenaar aan de keukenkant van Bredero moet hebben gestaan. Dat houdt dus in dat Bredero tussen hem en de enige ingang stond. Dus moet hij de dader eerst hebben binnengelaten.’

‘Daar zit wat in. Als er sprake was van een onbekende indringer, dan zouden er hier wel sporen van een worsteling te zien zijn geweest.’

‘Precies,’ zegt Zijlstra enthousiast. ‘En een roofmoord kunnen we ook wel uitsluiten, want anders had de moordenaar beslist niet al die dure spullen hier laten staan. Of hij had ineens wel heel veel haast om weg te komen, maar dat lijkt me sterk.’

Zijlstra zakt op zijn hurken, precies op de plek waar Bertels zojuist nog in eenzelfde houding zat. Hij staart naar de overleden chirurg, alsof die hem kan vertellen wat er in zijn laatste levensmomenten is voorgevallen.

Graanoogst kijkt het even aan, draait zich dan glimlachend om en vertrekt stilletjes.

De technisch rechercheurs gaan verder met hun werk zonder zich iets aan te trekken van de peinzende Zijlstra.